

Genoptræningsplaner for mennesker med psykiske sygdomme

Anne Marie Torsting

Fagleder for ergoterapi, PC Sct. Hans. Region
Hovedstadens Psykiatri

Siv Therese Bjørkedal

Ergoterapeut, cand.scient. San. PC København.
Region Hovedstadens Psykiatri

Program

- Introduktion til genoptræningsplaner for mennesker med psykiske sygdomme
- Drøftelser i mindre grupper
- Pause
- Fælles erfaringsudveksling
- Afrunding

Der var engang...

Sundhedsloven:

"Udarbejde genoptræningsplaner til patienter der har et lægefaglig begrundet behov for fortsat genoptræning fra sygehus.

Genoptræningsindsatsen omfatter såvel somatiske patienter som **psykiatriske patienter med et somatisk genoptræningsbehov.**"

Nu...

"Sundhedslovens bestemmelser om genoptræning efter udskrivning fra syghus omfatter **alle patienter uanset diagnose**, alder der på udskrivningstidspunktet har et lægefaglig begrundet behov for genoptræning der relaterer sig til den aktuelle sygehuskontakt. Dette gælder altså også patienter der udskrives fra en psykiatrisk afdeling. Der understreges at dette **gælder også** for psykiatriske patienter der IKKE har en somatisk lidelse".

Begrebsafklaring

- **Rehabilitering:**

Rehabilitering er en målrettet og tidsbestemt samarbejdsproces mellem en borger, pårørende og fagfolk.

Formålet er, at borgeren, som har eller er i risiko for at få betydelige begrænsninger i sin fysiske, psykiske og/eller sociale funktionsevne, opnår et selvstændigt og meningsfuldt liv.

Rehabilitering baseres på borgerens hele livssituation og beslutninger og består af en koordineret, sammenhængende og vidensbaseret indsats”.

Begrebsafklaring

- **Genoptræning**

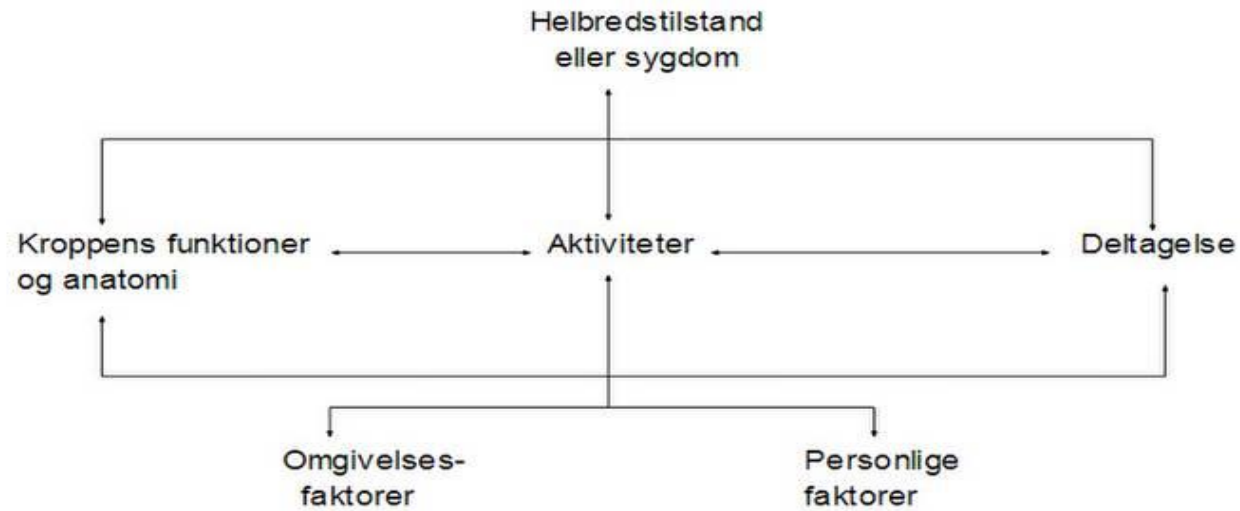
En målrettet og tidsafgrænset samarbejdsproces mellem en patient/borger, evt. Pårørerende og personale. Formålet med genoptræningen er at patienten/borgeren opnår samme grad af funktionsevne som tidligere eller bedst mulig funktionsevne; bevægelse - og aktivitetsmæssig, kognitivt, emotionelt og socialt.

Begrebsafklaring

- Genoptræning omfatter træning af kroppens funktioner og træning af aktiviteter
- Funktionsevnen er en overordnet term for kroppens funktioner, kroppens anatomi, aktiviteter og deltagelse.

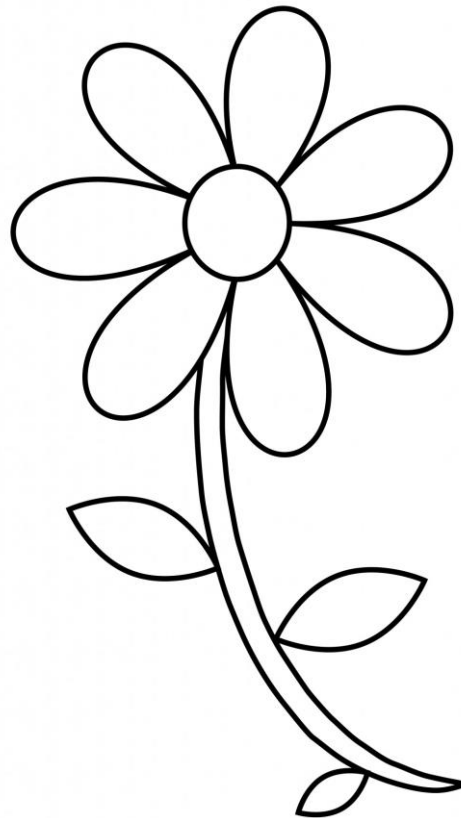

ICF – Modellen

En plan for...

Somatik = Psykiatri?

"Sundhedslovens bestemmelser om genoptræning efter udskrivning fra syghus omfatter **alle patienter uanset diagnose**, alder der på udskrivningstidspunktet har et **lægefaglig begrundet behov** for genoptræning der **relaterer sig til den aktuelle sygehuskontakt**. Dette gælder altså også patienter der udskrives fra en psykiatrisk afdeling. Der understreges at dette **gælder også** for psykiatriske patienter der **IKKE** har en somatisk lidelse".

En plan for en plan for en plan for et liv...

- Behandlingsplan
- Koordinationsplan
- Genoptræningsplan
- VUM
- Handleplan
- ?
- ?

Specialiseringsniveauer

Kommune

- Genoptræning på basalt niveau
- Genoptræning på avanceret niveau

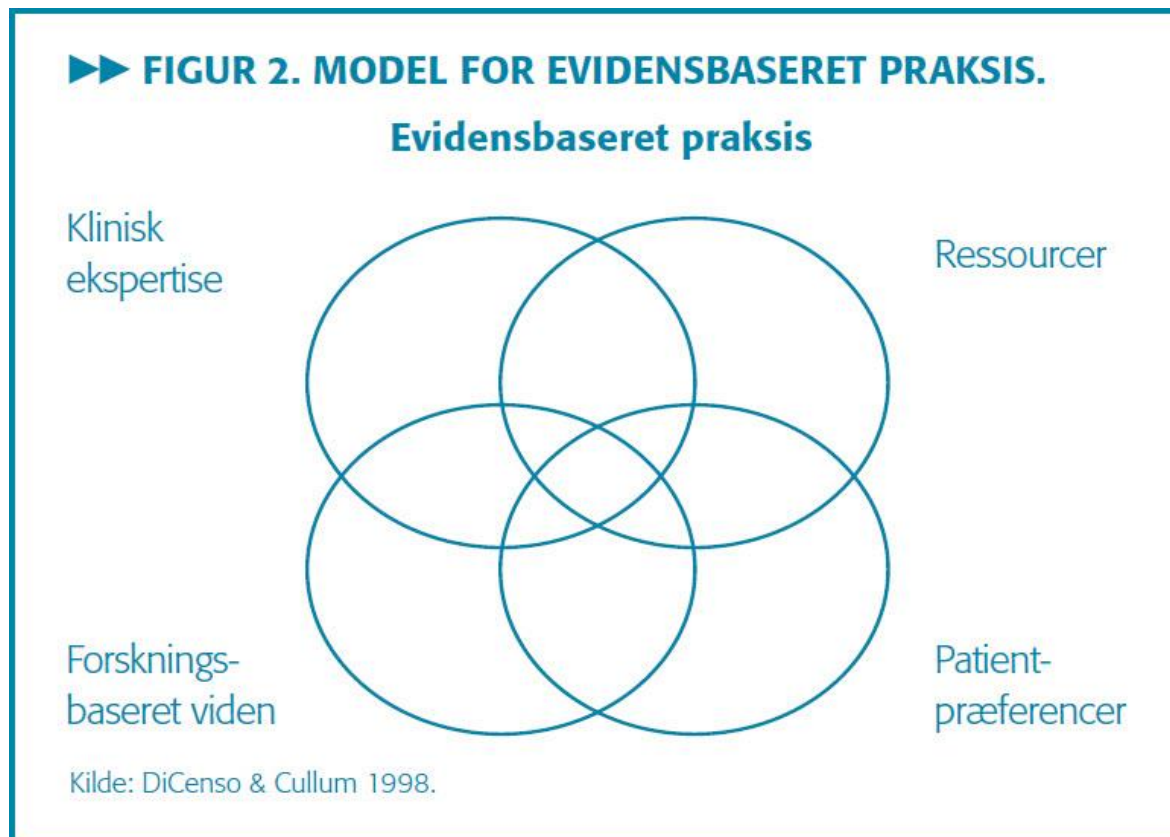
Region

- Genoptræning på specialiseret niveau
- Rehabilitering på specialiseret niveau

Genoptræningsplanen skal indeholde

- Beskrivelse af habituel funktionsevne
- Beskrivelse af aktuel funktionsevne
- Genoptræningsbehov ved udskrivelse
- Kontakt oplysninger på patienten
- Behov for specielle hensyn (skal træningen evt. varetages i hjemmet, er der behov for kørsel)

Faglig diskussion

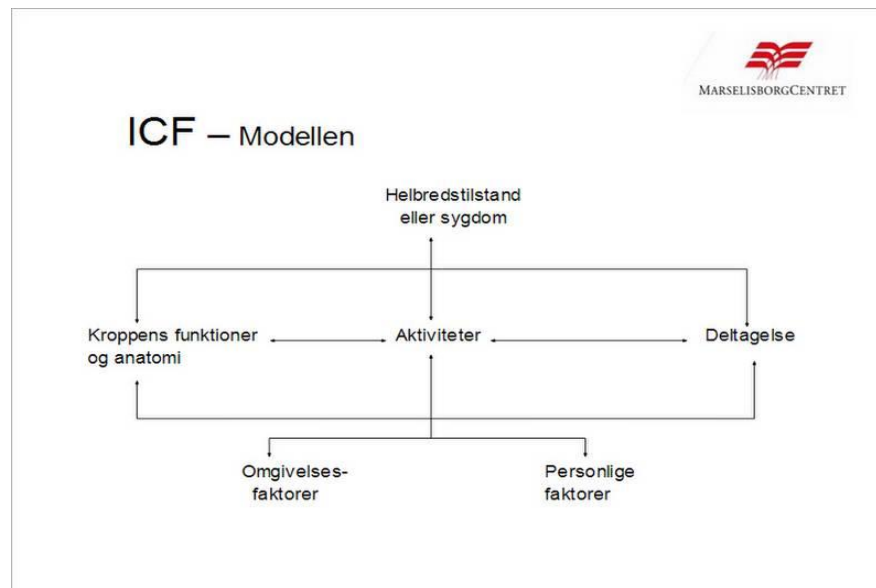
Spørgsmål til drøftelse

1. Hvad kan man genoptræne? Giv eksempler.
2. Hvordan kan vi som ergoterapeuter genoptræne funktionsevnen? Giv eksempler
3. Hvad er vores udfordringer?
4. ?!?!?!?!&?!?!?!?!&?!?!?!?!&?!?!?!?!&?!?!?!?!&

1. Hvad kan vi genoptræne?

- Der er god dokumentation for at funktionsevnen kan genoptrænes!

1. Hvad kan man genoptræne??

- Habituelle funktionsevne - Før de blev syge - ???

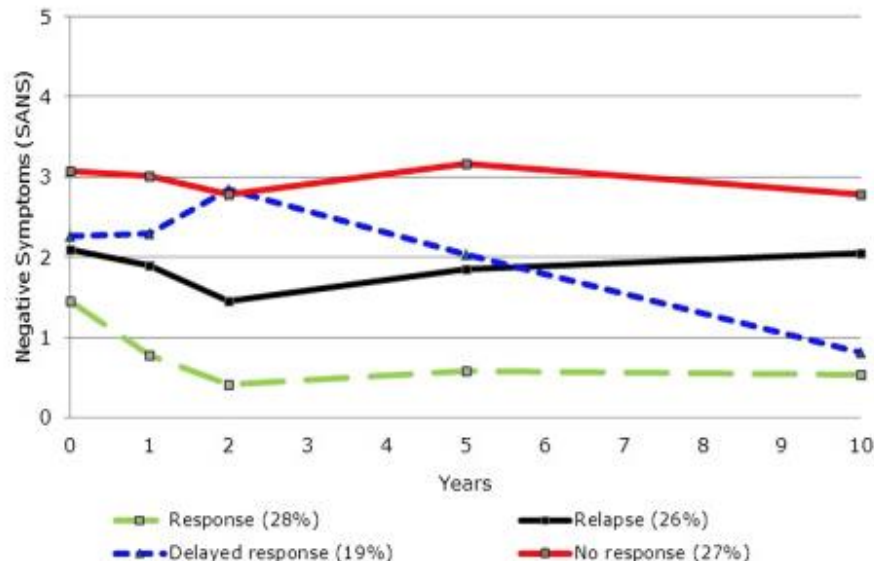

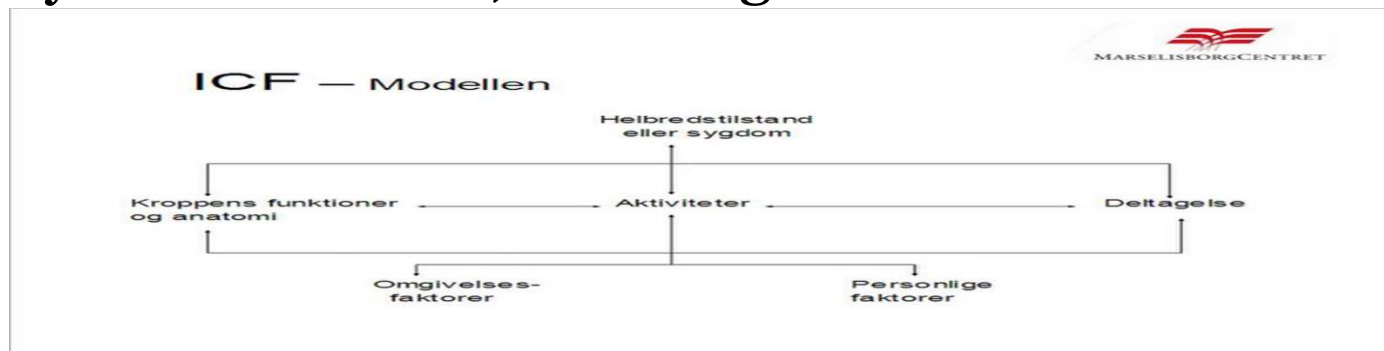
Fig. 2

Negative symptom trajectories over 10 year period (SANS scoring: 0 — absent, 1 — questionable, 2 — mild, 3 — moderate, 4 — marked, 5 — severe).

1. Hvad kan man genoptræne?

Kroppens funktioner (udvalgte ICF termer)

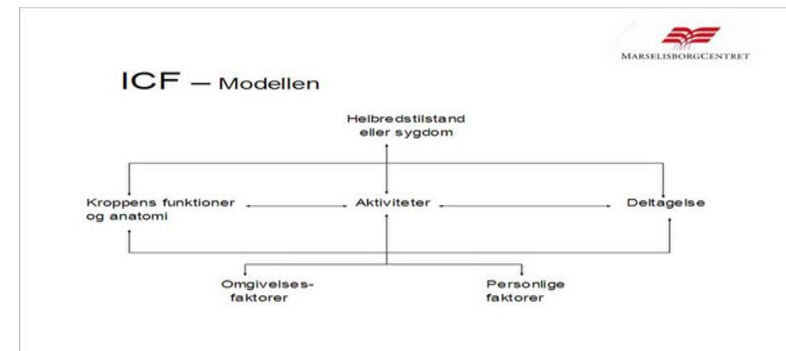
- Mentale funktioner: fx Orienteringsevne, Temperament og personlighed, Energi og handlekraft, Opmærksomhed, Hukommelse
- Sanser og smerter: fx vestibulærfunktion, Dybdesensibilitet, Berøringssans

1. Hvad kan man genoptræne?

Aktiviteter og deltagelse (udvalgte ICF termer)

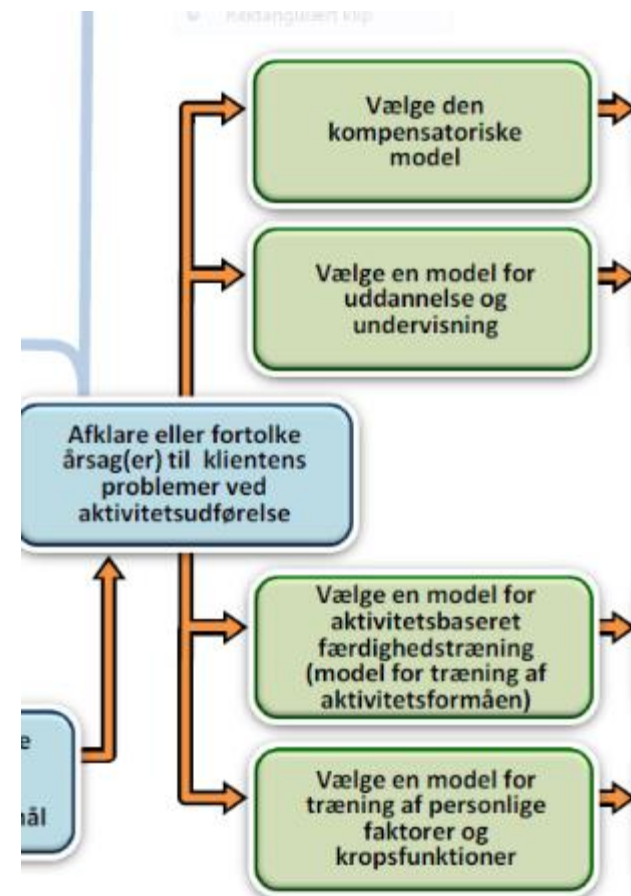
- Læring og anvendelse af viden
- Almindelige opgaver og krav
- Kommunikation
- Bevægelse og færden
- Omsorg for sig selv
- Husførelse
- Interpersonel samspil og kontakt
- Vigtige livsområder

2. Hvordan kan vi som ergoterapeuter genoptræne?

Behov for præcisering af....

- Kompensering/støtte behov
- Undervisning
- Træning af aktivitetsformåen
- Træning af personlige faktorer

2. Hvordan kan vi som ergoterapeuter genoptræne?

- Evidensbaserede metoder

- Standardiseret behandling
- Har vist en effekt I kliniske kontrollerede forsøg (lodtrækningsforsøg) og I mindst to uafhængige studier
- Studier af videnskabelig god kvalitet.

2. Hvordan kan vi som ergoterapeuter genoptræne?

- Evidensbaserede metoder

- Kognitiv adfærdsterapi (ABC modellen)

- Effekt på funktionsevne, men også symptomer

- Social færdighedstræning

- Effekt på sociale færdigheder, funktionsevne generelt, symptomer

2. Hvordan kan vi som ergoterapeuter genoptræne?

- Evidensbaserede metoder

- Beskæftigelse med støtte (place - and train model) - effekt på beskæftigelse.
- Kognitiv remediering

Effekt på funktioner så som opmærksomhed, hukommelse, og eksekutive funktioner - effekt på funktionsevne når det integreres med metoder så som social færdighedstræning.

2. Hvordan kan vi som ergoterapeuter genoptræne?

- Ergoterapeutiske tilgange fra et forskningsmæssigt perspektiv

- Mindre studier peger på en positiv tendens for effekt af ergoterapi på funktionsevnen hos personer med psykisk sårbarhed.
- Cook, Sarah, Chambers, Eleni and Coleman, Julie (2009). *Occupational therapy for people with psychotic conditions in community settings: a pilot randomized controlled trial*. *Clinical Rehabilitation*, 23, 40-52.

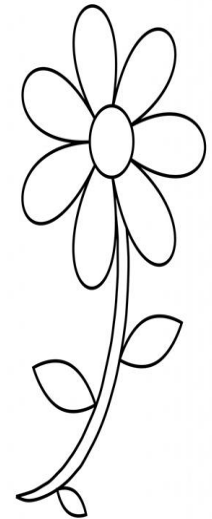
2. Hvordan kan vi som ergoterapeuter genoptræne?

- Ergoterapeutiske tilgange fra et forskningsmæssigt perspektiv

- Edgelow, M., & Krupa, T. (2011). Randomized controlled pilot study of an occupational timeuse intervention for people with serious mental illness. *American Journal of Occupational Therapy*, 65, 267–276
- Lindstrøm M, Hariz GM, Bernspång B: **Dealing with Real-Life Challenges: Outcome of a Home-Based Occupational Therapy Intervention for People with Severe Psychiatric Disability.** *OTJR: Occupation, Participation and Health* March 2012 32: 5-14

En recovery-orienteret genoptræningsplan

- Tager udgangspunkt i personens mål og drømme
- Er fleksibel og tilpasset den enkelte
- Understøtter personens ressourcer
- Sikrer selvbestemmelse - shared decision-making og samarbejde mellem klient og ergoterapeut

3. Hvad er vores udfordringer?

- Momentum est....
- Systemproblemer....
- Regionen og kommunen mange afdelinger – patienten en hverdag.
- Ergoterapifaglige diskussioner og udvikling
- Genoptræning = sundhedsfaglig
- Hvordan kommer vi videre?

4. ?!?!?!?!&?!?!?!?!&?!?!?!?!&?!?!?!?!?

Kilder

- SST. Øget faglighed i genoptræning og rehabilitering efter udskrivelse fra sygehus – stratificeringsmodel, specialiseringsniveauer og krev til genoptræningsplaner
- Bekendtgørelse om genoptræningsplaner og om patienters valg af genoptræningstilbud efter udskrivning fra sygehus.
www.retsinformation.dk
- Vejledning om genoptræning og vedligeholdelsestræning i kommuner og Regioner. www.retsinformation.dk
- ICF <http://www.marselisborgcentret.dk/icf/>
- Svar fra Sundhedsminister Nick Hækkerup
- Austin, S.F., et al., Long-term trajectories of positive and negative symptoms in first episode psychosis: A 10 year follow-up study in the OPUS cohort, Schizophr. Res. (2015),
- Mueser KT, et al., Psychosocial Treatments for Schizophrenia. Annu. Rev. Clin. Psychol. 2013. 9:465–97
- DiCenso A, Cullum N. Implementing evidence-based nursing: some misconceptions. Evidence-Based Nursing 1998;1(2):38-40

Anne Marie Torsting &
Siv Bjørkedal. Ergo15

Genoptræning på basalt niveau

- "Indenfor rammerne af kommunernes sædvanlige tilbud"
- Forekomsten stor - Alle kommuner kan opnå og vedligeholde en høj faglig kvalitet i indsatserne
- "Enkle og afgrænsede problemstillinger i forhold til relateret funktionsevne, specifikt ingen betydende kognitive funktionsnedsættelser"
- Sundhedsfaglige med kompetencer svarende til grunduddannelse + relevant efteruddannelse
- ???

Genoptræning på avanceret niveau

- Evt murstensløse, eller matrikelfaste med udgående funktioner.
- Samarbejder med sygehuse eller spec.rehab.
- Moderat forekomst af problemstillinger der kræver et tværkommunalt samarbejde.
- Fagpersoner med efteruddannelse på højt niveau. Indgår fagpersoner der ikke indgår på basalt niveau.
- Tæt samarbejde med sygehus omkring udvikling og forskning.
- Funktionsevnenedsættelser der i kombinationen stiller særlige krav til tilrettelæggelsen.
- Funktionsevnenedsættelsen der har betydning for flere livsområder.
- Både kompencering og træning
- Funktionsevnenedsættelse som følge af kompliceret og langvarigt behandlingsforløb på sygehus
- ???

Genoptræning på specialiseret niveau

- Varetages af sygehus på eller udenfor
- Autoriseret sundhedspersoner i tæt tværfagligt samarbejde på speciallægeniveau
- Lille forekomst af patienter med samme problemstilling, kompliceret, omfattende og eller sjældne funktionsevnededsættelser
- ???

Rehabilitering på specialiseret niveau

- Varetages af sygehus på eller udenfor
- Autoriseret sundhedspersoner i tæt tværfagligt samarbejde på speciallægeniveau
- Både behov for genoptræning og rehabilitering
- patienter med samme problemstilling, kompliceret, omfattende og eller sjældne funktionsevnededsættelser
- betydelige og omfattende mentale funktionsnedsættelser, som har væsentlig betydning for alle livsområder
- ???